

Tradice jako základ pro výzkum. Předsedkyně Akademie věd zavítala do Turnova

10.5.2023 - Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Výsledky obou pracovišť jsou příkladem aplikace vědeckých výzkumů do praxe s mezinárodním uznáním. Spojuje je i skutečnost, že se doslovně dotýkají hvězd. TOPTEC totiž vyvíjí družicovou techniku a odrůda Opal® Stanice šlechtění jabloně na rezistenci k chorobám se roku 2015 podívala do vesmíru.

Z Turnova ke hvězdám

Turnov má bohatou tradici v opracovávání drahých kamenů. Brusiči si osvojili řemeslný um, jenž vedl k rozvoji optiky v regionu. „Tradice optiky zde tedy vznikala jako synergický efekt šperkařství,“ shrnul Tomáš Hocke. Právě i know-how místních optiků vytvořilo předpoklady pro vznik výzkumného centra TOPTEC.

Výzkumné centrum speciální optiky a optoelektronických systémů TOPTEC Ústavu fyziky plazmatu AV ČR je aktivní ve vývoji laserů, metrologie i analytických optických přístrojů. Vědci z centra mimo jiné opravovali dalekohled Ondřejovské hvězdárny, který je největší v ČR, a chystají se na revitalizaci teleskopu v Chile.

„V oblasti optických přístrojů jsme v Česku jednička a dostáváme se do širokého povědomí v Evropě. Naši hlavní výkladní skříní jsou projekty zaměřené na družicové přístroje a brzy budeme mít několik systémů v kosmu,“ řekl vedoucí TOPTEC Vít Lédl. Pracovišti připadají stále další vesmírné projekty a v budoucnu by rádo opanovalo právě například vývoj družicové přístrojové techniky na mezinárodní úrovni.

Starosta Turnova Tomáš Hocke, předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová a hejtman Libereckého kraje Martin Půta (zleva) společně navštívili centrum TOPTEC.

TOPTEC v regionu

Pro starostu města i hejtmana je existence TOPTEC v regionu důležitá, jak zaznělo už při jejich únorové návštěvě Akademie věd. Centrum se navíc výrazně podílí na rozvoji vědy a výzkumu v kraji. „TOPTEC má velice úzkou vazbu na region. Jsme k němu přivázaní historicky i podporou, které se nám dostává od města i kraje. Cítíme tedy určitou společenskou odpovědnost, kterou chápeme tak, že budeme pomáhat firmám,“ podotkl Vít Lédl.

Aktuálně je pro TOPTEC důležitá výstavba nové budovy na pozemcích, které těsně sousedí s jeho současným sídlem. „Do konce letošního roku bychom mohli získat stavební povolení, budova by pak měla stát do konce roku 2025,“ nastínil ředitel Ústavu fyziky plazmatu AV ČR Radomír Pánek. Zásadní otázkou je ale financování výstavby.

Podpora ze strany kraje ale nezůstane pouze u slov: „Liberecký kraj je připravený stavbu spolufinancovat dvaceti miliony korun,“ zdůraznil hejtman. Aktuálně se cenový odhad výstavby pohybuje kolem 200 milionů korun. Liberecký kraj v čele s Martinem Půtou svůj zájem participovat na rozvoji výzkumu a vývoje v kraji stvrdí podpisem připravovaného memoranda s Akademií věd ČR.

Jablka Akademie věd

Návštěva se následně přesunula do Stanice šlechtění jabloně na rezistenci k chorobám Ústavu experimentální botaniky AV ČR ve Strážovicích. Pracoviště v místě funguje už od padesátých let

minulého století. „Unikátnost stanice nespočívá v její velikosti, ale ve schopnosti implementace výsledků do praxe,“ vyzdvihl její vedoucí Radek Černý.

Vedoucí Stanice šlechtění jabloně na rezistenci k chorobám Radek Černý seznámil hosty s výsledky pracoviště.

S pěstováním jabloní zde pracoviště nezačínalo „na zelené louce“. V době jeho založení bylo pro region typické ovocnářství a jablka se odsud odvážela i do zahraničí. Šlechtění zde přispívá ke zvýšení odolnosti jabloně, snížení aplikace chemických postřiků a zátěže životního prostředí a zároveň zlepšuje konkurenceschopnost českého ovocnářství i vědy.

Každoročně stanice prodá kolem 70 000 stromků. Kladné ohlasy na vyšlechtěná jablka potvrdila i Eva Zažímalová: „Z pozice bývalé ředitelky Ústavu experimentální botaniky mohu dosvědčit, že na jablka jsme měli vždy skvělé a veskrze pozitivní reakce.“

Do budoucna by stanice chtěla instalovat fotovoltaické panely v sadu. Kromě výroby vlastní elektřiny by jejich vystavění nad stromky otevřelo nepřehledné množství nových vědeckých aspektů, jimiž by se mohlo pracoviště zabývat. Jejich umístění by tedy vedle finančních úspor přineslo i velký výzkumný potenciál.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Tradice-jako-zaklad-pro-vyzkum.-Predsedkyne-Akademie-ved-z-avitala-do-Turnova>